

Nr 620.

Av herr **Jacobsson m. fl.**, angående reformering enligt vissa riktlinjer av undervisningen vid de högre allmänna läroverken.

Ehuru ännu endast en relativt kort tid förflutit sedan 1927 års skolreform genomfördes står det redan klart för de allra flesta av dem, som syssla med den svenska undervisningens problem, att en ytterligare reformering av de svenska allmänna läroverken är av behovet påkallad. Ty det står dock klart, att vår nuvarande skola alltför litet tar hänsyn till det faktum, att fostran icke blott innebär minnets träning utan också kroppens, karaktärens och viljans daning.

Vi äro angelägna framhålla, att detta uttalande på intet sätt får tolkas som ett angrepp på de svenska läroverkslärarna. Vi veta mer än väl, att de ej äro ansvariga för skolans nuvarande organisation.

I sitt den 1 sept. 1935 avgivna betänkande med undersökningar och förslag i anledning av tillströmningen till de intellektuella yrkena anföra också professor Sven Wicksell och byrådirektör Tor Jerneman bl. a. följande:

»Tillströmningen till de intellektuella yrkena torde i viss utsträckning bero på den omständigheten, att vårt elementära skol- och undervisningsväsende är i hög grad inriktat på att giva ungdomen en bred teoretisk utbildning såsom förberedelse till en senare fackutbildning. Det alltid svåra yrkesvalet uppskjutes härigenom i det längsta och ofta till en tidpunkt, då den föregående utbildningen kan förefalla som alltför ofullständigt tillvaratagen, därest icke vidare utbildning följer. En mera jämsides löpande elementär, teoretisk och facklig utbildning, så anordnad, att den kan ge full praktisk valuta antingen den påbygges med högskolemässig utbildning eller avbrytes vid lämpligt belägna tidigare tidpunkter, skulle säkerligen medföra betydande fördelar ur de synpunkter, som här äro i fråga. Under de två senaste decennierna har också vårt statliga och kommunala undervisningsväsende på vissa orter infört skolformer och studielinjer, som föra fram till praktisk utbildning avsedd för dem, som skola ägna sig huvudsakligen åt teknisk, hantverksmässig eller merkantil verksamhet.»

»Sannolikt skulle nämligen en avlastning från de intellektuella yrkena komma att äga rum, därest utvecklingen av vårt allmänna skol- och undervisningsväsende i hastigare takt än hittills kunde försiggå på den i någon mån redan inslagna vägen mot flera och mera allmänt tillgängliga praktiska undervisningslinjer. Särskilt önskvärt

vore, att realexamen kunde påbyggas med några ett eller högst två år omfattande kurser, givande praktisk utbildning och anordnade inom ramen av det allmänna skolväsendet. Den begärlighet, varmed ungdomen söker sig till vissa enklare privata handelsinstitut och tekniska institut, visar, att det finnes ett betydande intresse för dessa utbildningslinjer, särskilt som utbildningen vid dessa privata anstalter ofta ställer sig förhållandevis dyr.»

I syfte att komma bort från åtminstone en del av de olägenheter, som vidlåda nu gällande läroverkstadga och undervisningsplan, tillåta vi oss föreslå en utredning om möjligheten att genomföra en reformering av skolundervisningen enligt i huvudsak följande riktlinjer:

1. De nuvarande vittfamnande kurserna i vissa ämnen — bl. a. i litteraturhistoria och historia — böra nedskäras så att en del av den nu så betungande läxläsningen kan undvikas. Det är f. n. en bland våra skolläkare allmänt utbredd uppfattning, att det myckna läxplugget tar alltför mycken tid från den växande ungdomen, vars fritider i hemmen och vars tid till härdande och stärkande idrotter och lekar därigenom i allt för hög grad reduceras till förfång för dess fysiska motståndskraft mot förkylningssjukdomar, tuberkulos och andra faror, som hota de unga i skolåldern. Genom överansträngning försvagas även deras psykiska hälsa i en ömtålig övergångsålder.

2. Kunskapsstoffet i de olika ämnena bör där så är möjligt göras mera aktuellt och bringas i bättre samklang med det levande livets krav, allt i enlighet med de tendenser, som i sådant avseende äro märkbara inom 1933 års läroverksstadga, vilka tendenser blivit kraftigt understrukna i skolöverstyrelsens metodiska anvisningar av år 1935.

3. I likhet med vad som förekommit inom realskolan bör man också inom gymnasiet inbygga praktiska linjer. De praktiska linjerna inom realskolan ha som bekant slagit synnerligen väl ut, och enligt vår mening är tiden nu inne att försöksvis inbygga en praktisk linje även på ett eller annat av våra teoretiska gymnasier för att man senare skall kunna döma av de sålunda vunna praktiska erfarenheterna. Tanken på en sådan reform har som bekant med stor talang förts fram i den allmänna diskussionen av bl. a. dåvarande undervisningsrådet numera förste folkskoleinspektören i Stockholm Bror Jonzon.

4. På de svenska gymnasierna bör vid sidan av de nuvarande latin- och reallinjerna upprättas en nyspråklig linje med levande språk, samhällskunskap och de naturvetenskapliga ämnena som huvudämnen. Motioner i detta senare syfte ha tidigare väckts i riksdagen, som ställt sig välvillig till själva tanken men som dock avböjt att nu skrida till nya skolreformer så snart efter beslutet av 1927. Då emellertid erfarenheterna från de år, som gått sedan dess, så tydligt som

de faktiskt göra tala för behovet av en dylik nyspråklig linje, anse vi, att riksdagen nu icke längre bör skjuta denna viktiga fråga ifrån sig.

5. Undervisningen i arvsbiologi och allmän hygien bör göras obligatorisk, varom vi framfört förslag i särskild motion till detta års riksdag. I övrigt bör ökad uppmärksamhet ägnas åt sådana ämnen som gymnastik, slöjd, teckning, vilka ämnen äro ägnade att utveckla andra anlag hos eleverna än de rent intellektuella.

6. Skolläkareväsendet utbygges, så att man uppnår en effektiv kontroll över elevernas hälsotillstånd och deras sätt att vårda sin hälsa. En förebyggande hälsovård bör på så sätt kunna uppnås, vilket vore av den största betydelse.

7. Elevantalet i klasserna nedbringas, så att undervisningen verkligen blir effektiv utan att därför bli för betungande vare sig för lärare eller lärjungar.

Från nuvarande högst 35 elever i realskolans klasser och 30 i gymnasiets ringar böra maximisiffrorna enligt vår uppfattning sänkas till 30 resp. 25 för att därmed möjliggöra den för hela skolan så betydelsefulla individuella undervisningen.

Med anledning av vad vi sålunda anfört tillåta vi oss föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära en utredning rörande undervisningen vid de högre allmänna läroverken efter i huvudsak här ovan angivna riktlinjer, därvid särskilt kravet på en minskning av elevantalet i klasserna bör uppmärksammas.

Stockholm den 23 januari 1936.

C. Gösta Jacobsson.

John Gustafsson

Alf Meyerhöffer.

i Välsnäs.

